

Józef Musioł

Rewizja nadzwyczajna Ministra Sprawiedliwości z 23 listopada 1989 r.

Palestra 34/10(394), 104-106

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

REWIZJA NADZWYCZAJNA MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI z 23 listopada 1989 r.

Od obu wyroków Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydanych w dniu 20 października 1984 sygn. akt I PA 1584 i I PA 1684 na podstawie art. 417 § 1 k.p.c. minister sprawiedliwości wniósł rewizje nadzwyczajne zarzucając rażące naruszenie przepisu art. 1, art. 3 oraz art. 56 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze polegające na ich błędnej wykładni.

W obu rewizjach nadzwyczajnych minister sprawiedliwości wniósł o uchylenie zaskarżonych wyroków i oddalenie wniosku ministra sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 1984 r. o uchylenie, jako sprzecznej z prawem uchwały Nr 7 i 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury z dnia 3 października 1983 r.

W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnych minister sprawiedliwości podniósł:

A) w sprawie oznaczonej nr I PA 1584, że:

„(...) W powyższym wyroku Sąd Najwyższy rażąco naruszył przepisy art. 1, art. 3 oraz art. 56 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. — Prawo o adwokaturze, poprzez błędną ich wykładnię.

Z analizy przepisów art. 3 art. 1 p. oa. wynika bowiem w sposób nie budzący wątpliwości, że zadania samorządów wyliczone w art. 3 są wyłącznie sposobami realizacji ogólnych celów Adwokatury postawionymi jej w art. 1 p. oa. Zadania te nie mogą przy tym stanowić zawężenia a nawet wręcz wyłączenia niektórych z tych celów. Efekt taki występuje natomiast przy zastosowaniu wykładni dokonanej przez Sąd. Nie sposób bowiem nie zauważyć, że wykładnia ta w praktyce oznacza brak możliwości współdziałania Adwokatury w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa. Cele te, przy wykładni zastosowanej przez Sąd, nie mieszczą się w zadaniach o których mowa w art. 3 p. oa.

Natomiast przy uwzględnieniu faktu, że ogólna sytuacja polityczna, społeczna, gospodarcza kraju ma wpływ na warunki wykonywania zawodu adwokata jak i funkcjonowanie samorządu oczywistym jest wniosek, że treść uchwały Nr 7 Uchwały Głównej Krajowego Zjazdu Adwokatury mieści się w ramach zadania o którym mowa w przepisie art. 3 pkt 1 p. oa.

Odnośnie natomiast kompetencji Krajowego Zjazdu Adwokatury stwierdzić należy, iż analiza usytuowania przepisów dotyczących Zjazdu w całym Prawie o adwokaturze świadczy iż jest to najwyższa władza samorządu adwokackiego. Z tej racji może więc wypowiedać się we wszystkich sprawach dotyczących samorządu a mieszczących się w ogólnych celach określonych w art. 1 p. oa. nawet wtedy gdyby niektóre z tych spraw lub kompetencji były wyliczone jako uprawnienie innego organu samorządowego. Wniosek ten jest tym bardziej zasadny, że z budowy przepisów art. 56 p. oa. wynika, iż dokonane w nim przez ustawodawcę wyliczenie zakresu działania Zjazdu jest jedynie przykładowe i niewyczerpujące a to z uwagi na użycie wyrazu „w szczególności”.

Jeżeli przy tym uwzględną się treść art. 2 p. oa. stanowiącego, że Adwokatura to ogół adwokatów i aplikantów adwokackich w powiązaniu z gwarancjami Konstytucji PRL zawartymi w jej art. 83 ust. 1 i 86 ust. 1 do wyrażania przez obywateli opinii i czynnego udziału w dyskusji nad kształtem państwa, to prawo Krajowego Zjazdu Adwokatury, do wypowiedzenia się w sprawach objętych jego uchwałą Nr 7 z dnia 3.10.1983 r. oraz do sposobu w jaki zostało to uczynione, jest oczywisty.

Z powyższych względów wnioszek o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz oddalenie wniosku ministra sprawiedliwości z dnia 12.06.1984 r. uważam za uzasadniony”.

Dr JÓZEF MUSIOŁ
PODSEKRETARZ STANU

B) w sprawie oznaczonej nr I PA 1684, że:

„(...)Zgodnie z treścią przepisu art. 1 ust. 1 p. oa. Adwokatura powołana jest m. in. do współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz kształtowania i stosowania prawa. Z analizy pozostałych przepisów ustawy wynika, wbrew wykładni Sądu, że zadania samorządu określone w art. 3 p. oa. są jedynie określeniem sposobu realizacji ogólnych celów wytyczonych w art. 1 p. oa. i nie mogą stanowić ich wyłączenia. Nie sposób bowiem nie zauważyć, że przyjęcie wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w praktyce oznacza, że poza udzielaniem pomocy prawnej Adwokatura nigdy nie mogłaby zrealizować pozostałych celów o których mowa w art. 1 p. oa.

W tym stanie rzeczy, należy przyjąć, że treść uchwały Nr 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury mieści się w przewidzianym w pkt 1 art. 3 p. oa. zadaniu tworzenia warunków do wykonywania ustawowych zadań Adwokatury. Nie można bowiem warunków tych rozumieć wyłącznie jako prawa tworzenia finansowo-technicznych podstaw wykonywania zawodu. Ogólnospołeczna sytuacja polityczna jak i gospodarcza Kraju ma bowiem niewątpliwie wpływ na spełnianie ustawowych zadań adwokatury.

Z ogólnego usytuowania przepisów o Krajowym Zjeździe Adwokatury wynika, iż jest to najwyższy organ władzy samorządu. W tych warunkach uznać należy, że jest on uprawniony do wypowiedzania się w każdej sprawie która mieści się w postawionych Adwokaturze w art. 1 p. oa. celach. Za argumentacją tą przemawia ponadto fakt, że określony w art. 56 p. oa. zakres działania Zjazdu, wbrew pogładowi Sądu Najwyższego, jest jedynie wyliczeniem przykładowym jego kompetencji. Świadczy o tym użycie przez ustawodawcę wyrazu „w szczególności”.

Jeśli przy tym weźmie się pod uwagę treść art. 83 ust. 1 i 86 ust. 1 Konstytucji PRL oraz art. 2 p. oa. to prawo Krajowego Zjazdu Adwokatury do wyrażenia swojego poglądu na temat ogólnej sytuacji społeczno-politycznej Kraju nie może budzić wątpliwości.

Z powyższych względów wnioszek o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz oddalenie wniosku ministra sprawiedliwości z dnia 12.06.1984 r. uważam za uzasadniony”.

Dr JÓZEF MUSIOŁ
PODSEKRETARZ STANU

Wyrokiem z dnia 18 października 1989 r. Sąd Najwyższy na skutek rewizji nadzwyczajnej ministra sprawiedliwości (O.III.80082/84) od wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1984 r. sygn. akt I PA 1584 — uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie w sprawie.

Z uzasadnienia

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadnie w rewizji nadzwyczajnej zarzucono rażące naruszenie prawa tj. art. 1, art. 3 oraz art. 56 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16, poz. 124).

Art. 1 tego prawa ujmuje szeroko zadania adwokatury w trzech płaszczyznach:

- 1) udzielania pomocy prawnej,
- 2) współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich,
- 3) kształtowania i stosowania prawa.

Artykuł 3 nie zawiera żadnego ograniczenia tych zadań, przeciwnie w pkt 1 wprost stwierdza, że zadaniem samorządu zawodowego adwokatury jest tworzenie warunków do wykonywania ustawowych zadań adwokatury. Wyraźnie więc przepis nawiązuje do wszystkich zadań adwokatury, a nie tylko do jednego zadania — udzielania pomocy prawnej.

Sposoby realizacji zadania drugiego i trzeciego z art. 1 Prawa o adwokaturze mogą być różne, gdyż ustawodawca odstąpił tu od ściślejszej reglamentacji prawnej. Wybrany przez Krajowy Zjazd Adwokatury w dniu 3 października 1983 r. sposób realizacji tychże zadań nie tylko był zgodny z cyt. art. 1 i 3, ale również z art. 56 Prawa o adwokaturze. Przepis nie wymienia bowiem taksatywnie wszystkich uprawnień najwyższego organu adwokatury jakim jest Krajowy Zjazd, stwierdzając, że do zakresu działania takiego zjazdu należy „w szczególności”.

Przyjęta przez Sąd Najwyższy w zaskarżonym wyroku wykładnia wymienionych przepisów w praktyce oznacza brak możliwości współdziałania adwokatury w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa, jak również prowadzi do ograniczenia uprawnień samorządu adwokackiego. Taka wykładnia narusza nie tylko rażąco prawo, ale również interes Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Z tych względów Sąd Najwyższy uwzględnił rewizję nadzwyczajną mimo upływu terminu z art. 421 § 2 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 18 października 1989 r. Sąd Najwyższy na skutek rewizji nadzwyczajnej ministra sprawiedliwości (BOP II A 80050489 od wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1984 r. sygn. akt I PA 1684 — uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie w sprawie.

Z uzasadnienia

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Adwokatura zgodnie z treścią art. 1 ust. prawo o adwokaturze jest powołana do współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich. Zakwestionowana w sprawie uchwała nr 8 Krajowego Zjazdu Adwokatury dotyczy praw i wolności obywatelskich i w swej treści wyraża stanowisko Zjazdu w tej mierze oraz apel do władz państwowych o zaniechanie dyskryminacji określonej grupy osób. Wyrażenie stanowiska Krajowego Zjazdu Adwokatury w opisanym kwestii nie może być ocenione jako wykraczające poza kompetencje wymienionego organu, jak też sprzeczne z prawem. Nie wdając się w rozważania, czy uchwała organu adwokatury, mająca w swej istocie charakter rezolucji, podlega zaskarżeniu w trybie art. 14 ust. 1 prawa o adwokaturze, należało stwierdzić, iż zaskarżony wyrok nie tylko rażąco narusza prawo, ale również interes Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.